

(א) שבעות ל, (ג) [שם לא], (ד) [מדרש פ: ע], (ה) [בית שמית פ: א], (ו) [בית שמית פ: א], (ז) [בית שמית פ: א].

תורה אור השלם

1. וְנָשָׂא בִּי תְהֵאֵת וְשִׁמְעָה קוֹל אֵלֶּיהָ וְהָיָא עַד אֲוֹ רָאָה אֲוִי יָדַע אִם לֹא יִגְדֵי וְנָשָׂא עֹנֹו: ירמיהו א ד
2. שֶׁבֶת שְׁבָתוֹן הִיא לְכֶם וְעַתָּה אֵת נִפְשֵׁיכֶם יִקָּח עוֹלָם: ירמיהו טו ז
3. דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל חֻלֵּב שׁוֹר וְקֶשֶׁב וְעֹז לֶעַל הָאֲבֵלֹה: ירמיהו ז כג

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכל היכא דענוש כרת לא תני כו' כגלי ומיבת דמי נמחק: (ב) רש"י ד"ה איבעית אינטי. כי קמי מתיי אסור אשאר"ל (ג) ד"ה אין לי כו' כי כל אוכל חלב מן הבהמה וגו' ונבחתה הכי עוש: (ד) תוס' ד"ה כיון כי נדרשה גמורה הוא גמ' לחאי שיעור: (ה) ד"ה כיון כי בסימנא דמירוקות דבעינן והוא דמיכלל:

תוס' ישנים

וה' יוחנן אמר אסור מן התורה משום עיקר איצטרופי. מיהו דהיינו טעמא דלוי יוחנן דררש ליה לקמן מקרא דכל חלב (וחין כחן) [דלחין כחן] לאסורי מקרא. [וקשט] דהכא משמע דמייתי קרא דכלל חלב [לענין מלקות] ממקרא אין לי אלא כל שישנו בענוש שנו באזהרה כו', והוא ליה למימר לך יוחנן הלכה כר' שמעון ולרש לקיש כרבנן ועוד (כר') [דר' יוחנן גופיה קאמר גמ' פ"ג מינין (מיר לה) ז' ופיקר אלו עובדין (פסחים ג. ג) כל איסורין שבתיה און הימר מלגנך לאסור חוץ מלסוריו מיר כו', ותי חני שיעור לך צירוף למה לי. ואומר רבינו דלאו קושא היא דטלתו כרבנן סבירא ליה מלגנא שנו ליה רש לקוש הכא היא כר' שמעון ואנא דלמי כרבנן, והכא לענין איסורא דקרא דכל חלב לא מייתי אלא באיסור בעלמא. ובס"פ גיר הנשה (חולין קג. ב) בני (דשא כח) [דקאמר החסן] אבד מן החי חלקו בחוץ פטור, מבפנים [פי'] בחוץ פיר, ר' יוחנן אמר חייב מיר הנה גרונן בביט כו'. מיהו קשה להי' אלוהן דמאי שנו דהכא לא יליף כל חלב אלא איסור אזהרה בעלמא ולא מלקות, ואילו בפסחים פיקר אלו עובדין [גמ', ב] יליף מכלל מחמת לא תחלו דגן גמור על ידי עשיית וקשה בעיניה בלאו, דמאי שנו כל מחמת לא תחלו מכל חלב לא תחלו. [וחין לחלק דרכות כו'. דאי ב"קא דעתך דאורייתא כו' ספיקא הו' איצטרופי קרא דרבויי

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

ואליבא דר' עקיבא דאמר. במס' שבעות (דף טו:.) **אלס הנשבע שלא אוכל סתם אוסר עצמו בכל שהוא דהכי תנן שבעה שלא אוכל ואכל כל שהוא ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרים הלכך הא דקמי חייב אי כרבנן סבירא ליה מוקמינן ליה במפרש ואי כרבי עקיבא סבירא ליה מוקמינן ליה אפי' בסתם ורבי שמעון פטור ר' שמעון לטעמיה דאמר בכל שהוא גמי מושבע מסיני הוא דתינא במסכת מכות (דף פ:.) ר' שמעון אומר כל שהוא למכות ולא סבירא ליה לריש לקיש דחאי שיעור אסור מדרבנן היכי מוקי לה להא דמי חייב באוכל חני שיעור והרי אף עליו מושבע משום לאו דלא מסור (דרס"י): **ווי סימא כיון דאית ליה יסור מן הסורה.** אין זה מושבע מסיני וכי משתבע עליה מיהא שבעה ומחייב עליה: **שבעה הנעדר.** שחייב הכתוב עליה קרבן שבעה שנאמר (ויקרא ה) ושמעה קול אלה: **והיונן זה למעוטי מאי.** דלא תנן במתיי כדאית הוא גמא ליה רישא ניהגת באנשים ולא בנשים כרבנן ולא בקרבנים כשטרין ולא בפסולין: **למעוטי מלך.** דתנן ביה (פסחין דף יט.) לא מעיד ולא מעדין אותו: **למעוטי משחק בקוביא.** בעירבון דהוי גזלן מדרבנן ופסול לעדות: **מדאורייתא מיהא חוי.** דלא הוי גזלן דאורייתא אלא שגול מידו כמו ויגול את החנית מיד המלכי (ש"ס כג) כך מפרש בב"ק (דף עט:.)**

אס לא יגוד. משמע מי שהגדה שלו מועלת לבני הדור והאי לא מהניא הגדה דידיה הואיל ולא מקבלינן לה מדרבנן: **וכל היכא דענוש כרת לא שני אסור.** דקשיא לך לעיל אסור ענוש כרת הוא: **איבעית אימא כי קמי.** מתניתין (פ) אשאר"ל משום שחילה וסיכה לייכא כרת תנא אסור: **שאר סיפרי.** דלאו תורת כהנים ספר ודבר ואלה הדברים: **ששקן.** וגבי עניו כתיב וכי היכי דשבתון האמור בשבת אסמכו ציה רבנן שאר מלאכות שלא היו צמסקן ואינה מלאכה גמורה ה"ג שבתון דגבי עניו כתיב וכי היכי דשבתון הוא לכס וענייתם להוסיף על עניו אכילה ושתיה קאמי: **אין לי אלא שישנו בענוש ישנו באזהרה.** גבי חלב קאי דענושו ואזהרתו סמוכים זה לזה כל חלב שור וכשז ועו לא תחלו הכי ואזהרה וסמין ליה כי כל אוכל חלב מן הבהמה (ו) הכי ענוש אין לי שיהא מזהיר אלא על שיעור שהוא ענוש עליו כרת דגבי ענוש לא כתיב כל אכל חלב אלא אאוכל דכתיב כי כל אוכל חלב: **כוי.** שהוא ספק ואין בו כרת וחאי שיעור שאינו בענוש מניין שהוא באזהרה: **סלמוד לומר כל חלב.** לא תחלו הכא כתיב כל אכל חלב לומר אפילו כל שהוא: **אתא**

יערך אלמה תניא הוכר ולא טומטוס ואנדרוגינוס והוא לן לאוקמי' (דחגיגה דף ז.) תניא זכורך ולא טומטוס ופרין איצטרופי קרא למעוטי ספיקא יש לומר דתת פריך משום דבלאו קרא הוא ידעינן דמספיקא לא ליימי דהכי יעביד לטמוך דילמא אשה הו וקא עביד עבודה כקדשים לא ליסמוך דילמא גברא הוא וקא מבטל סמיכה ואע"ג דסמיכה לא מעכבא מכל מקום לא מייתי קרבן לכחילה כדי לבטל סמיכה כדאמר בפסחים דפרק האשה (דף פח:) גבי ה' שנתערבו עורות פסחיהן וימלא יבלת באחת מהן כולן פטורין מלעשות פסח שני משום דלא אפשר דלא מייתי ומתיי צמות פסח משום דפסח לא בעי סמיכה ומותר פסח בעי סמיכה והא דאמר במסכת שקלים (דף יב:) ומייתי לה דפרק האיך מקדש (קדושין דף נה.) בהמה שנמאלת מירושלים למגדל עבר זכרים ועולות נקבות זכאי שלמים ומקריבין אותן בלא סמיכה לפי שאין מכירין בעליהן שאני התם דכבר הוקדשו ואין להם תקנה בע"א אם לא נקריבם בלא סמיכה והספק מזורע דמייתי אשם כפ' התערבות (זבחים דף עו:) וקא מבטל סמיכה למאן דאמר סמיכת אשם מזורע לאו דאורייתא תקוין גברא שאני ואם תאמר והא רב דסבר כ"ס' המפלת (מד' דף כח.) דאנדרוגינוס ספיקא הוי מדטמא בלובן ואודם ומדפסיק כ"ס' הערל (בימות דף פג.) כרבי יוסי דאמר לא הכריעו בו אם זכר אם נקבה וצריה צפני עגמה הוא דקאמר רבי יוסי התם בצרייתא לאו דוקא ואפי'

כיון דהוי אצטרופי איסורא קאביי. תימה לי אמאי לא קאמר מטעמא דבסמוך דכל חלב לרבות חני שיעור דהא ר' יוחנן ידע להיהא צרייתא דהא בסמוך קא מותבי מינה וי"ל דלהכי איצטרופי ליה לר' יוחנן לפרושי האי טעמא משום דאי מקרא דכל חלב הוא אמייא עיקר קרא לכוי איצטרופי וחאי שיעור מדרבנן ואסמכוה אקרא אכל השתא דקאמר טעמא דחוי לאיצטרופי סבירא הוא מהאי טעמא דדרשה גמורה היא (ו) לחאי שיעור:

כוי ספיקא הוא כו. תימה אמאי לא הכריעו בו חכמים אי חיה אי בהמה נצדוק בצרייה שזו ניכר אי חיה אי בהמה כדאיתא באלו טריפות (חולין דף טז:) וי"ל דשמא היו טועין בסימנא דמירוקות (ט) בעינן והוא דמיכלל מירוקיה ויינו ספיקא דעירא דכרכו ואפילו למאן דשרי מרצא דעירא דכרכו אפשר דעירא דכרכו מחשיב ליה מיכלל מירוקיה וצוי איסתפקא להו:

איצטרופי קרא דרבויי ספיקא. ואע"ג דאמר פ"ט דצבורות (דף נח:) עשירי ודאי ולא עשירי ספק וכן בשלישי מסכת נזיר (דף סה:) דלמרינן ספק צהרת קדמה ספק שער לנן קודם טבור וליף לה מקרא דכתיב לטהרו או לטמאו פתח הכתוב צהרה תחילה ולא פריקין איצטרופי קרא למעוטי ספיקא י"ל דהכא פריך שפיר איצטרופי קרא (ללאחיי) ספיקא דקמי שמיא גליא שהוא שיה כל שעה דהוא מני למימר לן אי חיה אי בהמה דאי חד מינייהו חיה כולה חיות ואי חד מינייהו בהמה כולהו בהמות וכן בפ"ק דשחיטת חולין (דף כג:) גבי פרט לתחילת ההנוש שזוה ופסח פריך אי אמרת ספיקא הוי איצטרופי קרא למעוטי ספיקא דקמי שמיא גליא שכל שעה שיה דכל תחילת ההנוש גדולים ניניהו אז קמיני ניניהו אכל בספק עשירי לא הוה מני למימר כולהו עשירי דמי מהן שמיא ויש מהן עשירי וכן בספק צהרת קודמת וימיני שער לנן קודם ובס"פ על אלו מומין (צבורות דף

עד.

**עין משפט
נר מצוה**

א ז מיי פ"י מלכות שבעות הלכה א סמג לאוין רמא: ב ח מיי פ"א מלכות שבעות עשור הלכה ה טו"ע א"ח סימן מריא סעיף א: ג ז מיי פ"ג מלכות שבעות עשור הלכה ג סמג לאוין סע טו"ע א"ח סימן מריא סעיף ה: ד י מיי פ"א מלכות מלכות אסורות הל' ג טו"ע י"ד [סימן סד סעיף א] וסימן פ סעיף ו:

מוסף רש"י

משחק בקוביא. בעירבון והמראה שקורין פמיליה"ה (שבועות זא.) אפי' שאמר אסור בכולן. ככל הני דאית כהו ז' עיניו בתימא ובסיכה ובעלת הסגל ובתמיש המטה, לא אמרו ענוש שבתון אלא על האוכל ושותה וכו'. דלא חייבה תורה אלא בעי דמתי ביה (נדריס ט.) ת"ל כלהו שבתון. אלו ממלאכה הוא אלא מכל דבר המעבד מלמעתות ומסמיקין לויעתם (שבת קד.)

רבינו חננאל

תניא בהדיא כשאמרו אסור באכילה לא אמרו אלא בכתיב שיעור אבל כשיעור ענוש כרת. ואין ענוש אלא האוכל והשותה והענוש מלאכה לבד. וכיון דאי חצי שיעור אסור מדרבנן אבל איסורא דאורייתא לית ביה, אקשינן עלה מיהא דתנן בשביעות שבתות עדות אין נוהגת אלא בראיין להניד, והרין בה למעוטי מאי, רב פפא אמר למעוטי ספק דכתיב בית דוד דינו לבקך משפט, ואין רב ענוש דיין. רב אחא בר יעקב אמר למעוטי משחק בקוביא, והא משחק בקוביא מדאורייתא הוא ראי, ורבנן גורו ביה, ואפי' רבנן הוא דגורו ליה לא חייילא עליה שבעות העדות. ושנין שני עדות דכתיב בה אם לא יגיד ונשא עונו, מי שמגיד והגדתו מתקימת הוא שמוהרו בשמיעת קול אלה, יצא מלך וגם זה משחק בקוביא שאפילו מגידים אין עדותן מתקימת, לפיכך פטורין משבועות העדות. חצי שיעור, ר' יוחנן אומר אסור מן התורה, אכילה אמר ר' יוחנן אמר אכילה דתנו לאיצטרופי אכילה קרינא ביה. ריש לקיש אמר אסור מדרבנן, אכילה אמר רחמנא וליכא. איתביה שיכול כל שישנו בענוש [ישנן] באזהרה, כיו וחצי שיעור שאינו בענוש יכול לא יהו באזהרה, ת"ל כל חלב. ומשני ריש לקיש לעולם מדרבנן [וקרא] אסמכתא בעלמא.

ספיקא. נראה דהוה מני לייק איכפא, דבשגמא אי חני שיעור אסור מן הסורה עיקר קרא לחאי שיעור, אכל אי חני שיעור מדרבנן, קרא דכל חלב לחאי אכא. מיהו שמה ים לעמירו לדרשא אחרת.

